

Stortingets transport- og kommunikasjonskomite

Vår ref.:
PAL

Deres ref.:
[Navn]

Dato:
18. April 2024

Utdypende svar på spørsmål fra Jone Blikra (A) i NTP-høring 12. april

Om kompetanse og fagmiljøer

I spørsmålstillingen slo Blikra fast at vi trenger sterke og gode fagmiljøer, og fagfolk. Han uttrykte bekymring for at det både er og vil bli mangel på fagfolk, at det er et behov for å utdanne flere og at det kan oppstå et vakuum hvor det kan bli vanskelig å rekruttere riktig kompetanse.

Tekna er enig i beskrivelsen av behovet for fagfolk. Når det gjelder spesialisert masterutdanning på jernbaneområdet, så finnes den i utlandet og i liten grad i Norge. Norge har tradisjonelt dratt nytte av utenlandske læresteder, i land med en vesentlig bedre utbygget jernbaneinfrastruktur og kompetanse på jernbane enn Norge. Det er flere masterutdanninger i Norge som bidrar til å utvikle, bygge og drifte veier og digital infrastruktur, samt ulike andre transportløsninger.

På høringen la Tekna vekt på to forhold spesielt. Det ene er at stans i oppstart av store prosjekter nødvendigvis vil føre til at sentrale fagmiljøer som har bygget opp spesialisert kompetanse på slike prosjekter, vil bli bygget ned. Fagfolk blir ikke værende uten oppgaver. Det tar lang tid å bygge opp slike fagmiljøer, men kort tid å rive de ned. Hvis Stortinget på nytt ønsker å bygge store prosjekter, så må denne kompetansen bygges opp igjen. Det tar tid.

Tekna mener det er viktig med forutsigbare økonomiske rammer og en mer kontinuerlig byggeaktivitet for å beholde gode fagmiljøer på masternivå innen teknologi og realfag.

Det andre forholdet Tekna tok opp på høringen var realfagskrisen som vi nå er inne i. Regjeringen har ikke lenger en realfagsstrategi. Søkingen til realfag i videregående opplæring og i høyere utdanning går ned. Det er et lyspunkt at det nå går mot at realfagspoeng beholdes i videregående skole. Slik beholdes det et insentiv for å velge vanskelige og arbeidskrevende realfag i skolen. I Teknas innspill til Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høgare utdanning, peker vi imidlertid på at det er viktig at innretningen av realfagspoengene blir slik at det framstår som og forblir en reell

kompensasjon for å velge de mest krevende fagkombinasjonene, sett i forhold til fagenes nivå og omfang, sammenlignet med å velge andre fagvalg og fagkombinasjoner.

Men Tekna mener at dette ikke er nok. For å klare omstillingen i industri og arbeidsliv til et lavutslippssamfunn er vi helt avhengig av realfaglig kompetanse. Samferdselsområdet må konkurrere mot andre sektorer i samfunnet om dyktige fagfolk med realfaglig kompetanse. Da må utdanningene rigges slik at vi utdanner flere teknologer og naturvitere enn i dag, og Tekna ønsker en helhetlig realfagssatsing.

Tekna mener at komiteen i forbindelse med NTP bør etterlyse en sterkere og mer helhetlig satsing på realfagskompetanse i skole og høyere utdanning, for å sikre god rekruttering av masterutdannede teknologer og naturvitere til samferdselssektoren.

I tillegg til disse to poengene vil Tekna peke på våre tidligere innspill om oppsplitting av fagmiljøer som følge av reformer innen jernbane og vei. Overføring av oppgaver fra Statens vegvesen til fylkene, opprettelsen av Nye Veier og oppsplittingen av jernbanen i flere selskaper – har samlet ført til svekkede fagmiljøer.

Tekna er positive til at regjeringen i NTP varsler en reformpause og mer samarbeid om å løse oppgavene på tvers av organisasjonsskiller. Slik øker mulighetene for faglig samarbeid og faglige ressurser kan brukes mer effektivt, og det bidrar forhåpentligvis til at fagmiljøer beholdes i stedet for å splittes.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
generalsekretær